

Programación Docente de CORO I-VI

Ensinanzas Superiores de Música Título Superior de Música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA CORO I-VI

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	CANTO, GUITARRA, PIANO, PEDAGOXÍA
CARÁCTER	B) Obrigatoria								TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENTO	CONXUNTOS								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	MARIA. CRISTINA GARCÍA LOMBA
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	María. Cristina García Lomba
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII		
CUADRIMESTRE									Horas de clase	1,5
ETCS/ CUADRIMESTRE			1	1	1	1	1	1	Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	Amalia Guerrero Rocha				amaliaguerrero@edu.xunta.gal					

2. Descriptor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Interpretación do repertorio coral habitual a <i>capella</i> e con orquestra. Desenvolvemento da educación vocal. Afondamento nas capacidades relacionadas coa lectura a primeira vista, a comprensión e resposta ás indicacións do/a director/a e a integración no conxunto.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os requiridos no acceso ao grao superior, e para cuatrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos e habilidades adquiridas do cuatrimestre anterior.
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Formación e adestramento auditivo e vocal; análise; harmonía e contrapunto; música de cámara; conxunto
TRANSVERSAIS	T7, T9, T10, T13
XERAIS	X2, X3, X4, X7, X8
ESPECÍFICAS	EI3, EI4, EI7, EI8, EI9, EI10, EP3, EP4, EP5, EP8

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1. Coñecer o funcionamento da voz como instrumento.	T7, T13, X2, X4, EI3, EI7, EP3
2. Adquirir un correcto manexo da relaxación de forma que permita coñecer e controlar o propio corpo.	T10, X2, X3, X7,
3. Habilitar os mecanismos necesarios para unha correcta respiración como factor imprescindible para o fraseo, enriquecemento tímbrico e capacidade de resistencia da voz.	T7, T9, T13, X2, X3, X8, EI4,
4. Adquirir coñecementos de técnica vocal como esixencia fundamental para a interpretación.	T10, X2, X4, X7, EI4, EI8, EI9, EP3, EP4, EP8
5. Adquirir noções de fonética de diferentes linguas.	T7, T10, T13, X2, X3, EI4, EI10,
6. Desenvolver a capacidade de lectura a primeira vista.	T9, X4, X7, X8, EI2, EI4, EI7, EP4
7. Comprender e responder ás indicacións do director.	T13, X2, X8, EI7,
8. Adquirir o hábito de escoita do grupo e integración no conxunto.	T7, T9, X2, X3, X4, EI4, EI10,
9. Desenvolver a capacidade de comunicación na interpretación do repertorio vocal.	T7, X4, X7, EI3, EI4, EP5, EP8
10. Acadar un nivel de autoexixencia e valoración que permita perfeccionar cuestións técnicas e interpretativas.	T9, T10, X3, X8, EI7, EI9, EI10

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Recursos vocais básicos	Aparato respiratorio. Aparato de fonación. Aparato resoador.. Relaxación. Respiración: costo-abdominal, pausa ou contención de aire. Producción da voz. Emisión e apoio. Exercicios de vocalización, impostación, extensión, homoxeneidade. Exercicios de articulación e dicción. Fonética, declamación, declamación con ritmo	Todas
O estudo da música como formación profesional	Comprensión e correcta reacción da linguaxe verbal e non verbal do/a director/a. Análise e interpretación de obras do repertorio coral de diferentes épocas e estilos. Concepto de estilo e a súa aplicación á interpretación. A autocrítica como medio indispensable para a superación. O son individual e o son coral.	Todas
Entoación a primeira vista	Entoación, intervalos sonoros, escoita simultánea de voces. Exercicios a varias voces	Todas
Interpretación	Articulación fraseo, dinámica timbre, agónica. Estilos e cor das voces e do coro. Preparación dun programa dun máximo de 45 minutos.	Todas

Os hábitos de conducta propios da actividade coral	A puntualidade. O respecto ao traballo en grupo, aos compañeiros e a o/a director/a. O silencio como marco imprescindible para o traballo coral. Conciencia de grupo e conciencia de corda: codependencia e solidariedade e actitudes positivas e negativas respecto ao grupo. Regras xerais e protocolo de escena. O coidado do material. A curiosidade por adquirir a maior información posible. A actitude positiva, autocrítica e activa nos ensaios e concertos. Adquisición progresiva de seguridade persoal no exercicio da práctica coral e na adaptación ao empaste e cor do grupo.	Todas
Audicións	Interpretación, nas audicións públicas organizadas polo departamento, No caso de obras de gran dificultade ou duración, o docente poderá permitir a posibilidade de interpretar parte da obra en cada cuadrimestre.	Todas
Total de sesións por cuadrimestre		19

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Avaliación inicial	1,5		1,5
Clases	16,5		16,5
Audicións	1,5		1,5
Traballo persoal		10,5	10,5
Total de horas por cuadrimestre			30

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Seguimento continuo	Valoraranse as capacidades adquiridas conforme á superación das distintas fases da aprendizaxe e as aportacións para o mellor funcionamento do colectivo. (asistencia a ensaios parciais e titorías, correpetición, transcricións fonéticas, etc.)	T7, T9, T10, T13 X2, X3, X4, X7, X8 Ei3, Ei4, Ei7, Ei8, Ei9, Ei10, EP3, EP4, EP5, EP8	60%
Audicións internas ou públicas	Valorarase o traballo dentro do conxunto, así como cuestións relacionadas coa afinación, técnica vocal, fonética e musicalidade.	T7, T9, T10, T13 X2, X3, X4, X7, X8 Ei3, Ei4, Ei7, Ei8, Ei9, Ei10, EP3, EP4, EP5, EP8	40%

*Será de obrigado cumprimento o uso das partituras correspondentes nas clases encadernadas segundo as indicacións do profesor (descarga na aula virtual).

*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado.

AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Exame	Ver avaliación extraordinaria		
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Exame	Ver avaliación extraordinaria		
EXTRAORDINARIA			
Exame	1. Realización dun exercicio de entoación coral a primeira vista. 2. Interpretación en cuarteto (o alumnado será o responsable da súa formación) do repertorio traballado durante o cuadrimestre polo colectivo. (Valorarase o traballo de conxunto, así como cuestións relacionadas coa afinación, técnica vocal, fonética e musicalidade).	T7, T9, T10, T13 X2, X3, X4, X7, X8 Ei3, Ei4, Ei7, Ei8, Ei9, Ei10, EP3, EP4, EP5, EP8	100%

ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRICIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberán cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

Carl Hogset, Técnica vocal. FCNAE
Vaccaj, Método práctico de canto. Ricordi.
B. Auriol, Introducción a los métodos de relajación.

M. Mansion, El estudio del canto. Ricordi.
V. Blasco, Manual de técnica vocal: ejercicios prácticos. Naque editora.
A. Jacobs, La música coral. Taurus.
C. Caballero, Como educar la voz hablada y cantada. Edamex.
C. Kühn, Tratado de la forma musical. SpanPress.
M Schaffer, Cuando las palabras cantan. Ricordi.
A. Schönberg, El estilo y la idea. Taurus.
W. Kandinsky, De lo espiritual en el arte. Barral-Labor.

Programación Docente de MÚSICA DE CÁMARA I-II

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro e 171/2016, do 24 de novembro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA MÚSICA DE CÁMARA I-II

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	CANTO
CARÁCTER	B) Obrigatoria								TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENTO	CONXUNTOS								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	Mª CRISTINA GARCÍA LOMBA
CURSOS	1.º curso	2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	Mª CRISTINA GARCÍA LOMBA	
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1,5
ETCS/ CUADRIMESTRE					3	3			Idiomas	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	BLANCO PIÑEIRO, PATRICIA				patriciablanco@csmvigo.com					
	CAMPO EDESA, JOSÉ ANTONIO				joseant_campo@csmvigo.com					

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Práctica da interpretación musical en grupo e en diferentes formacións. Coñecemento do repertorio de cámara do seu propio ámbito e práctica interpretativa en formacións diversas. Desenvolvemento de hábitos e técnicas de ensaio. Cooperación no establecemento de criterios interpretativos, compenetración e traballo colectivo. Práctica de lectura a primeira vista, flexibilidade de resposta ás indicacións do/a director/a. Concepción e desenvolvemento de proxectos musicais colectivos.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os requeridos na proba de acceso ao grao superior, e para cuadrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos e habilidades adquiridas do cuadrimestre anterior.
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	A través da práctica interpretativa da música de cámara conséguese integrar e poñer en práctica aspectos musicais e teóricos presentes nos estudos de música superiores, colaborando ao desenvolvemento da capacidade analítica, do coñecemento do repertorio do propio instrumento e da evolución estilística dos diferentes períodos da historia da música.
TRANSVERSAIS	1, 3, 6, 7, 10, 13
XERAIS	2, 7, 8, 10, 21
ESPECÍFICAS	2, 3, 6, 8, 9, 10

3. Obxectivos

DESCRCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1. Formar parte dunha agrupación instrumental, aprendendo a valorar a música de cámara como un aspecto fundamental da súa formación musical e instrumental	T1,6,13; X7; E3, 10
2. Coñecer a problemática dos distintos instrumentos e de cada combinación instrumental nas que interveña o alumno, intentando que sexan o máis variadas posibles, aprendendo a adaptarse ás peculiaridades sonoras de cada grupo, así como sabendo actuar como un membro máis ou como líder, segundo as circunstancias	T3, 7, 10; X2, 8,10; E6, 8, 9
3. Diferenciar o seu papel como integrante de pequenas formacións ou de formacións maiores, aprendendo a controlar a súa función desde solista a integrante de grandes formacións de cámara	T3, 7, 10; X2, 8,10; E6, 8, 9
4. Aplicar en todo momento a audición polifónica, imprescindible na interpretación en grupo, escoitando as distintas partes mentres se executa a propia, buscando equilibrio de planos (función de acompañamento, solista ou contrapunto, segundo requirao a obra), así como un fraseo común e apropiado ao estilo das obras.	T3, 7, 10; X2, 8, 10, 21; E2, 6, 8, 9
5. Empregar unha ampla e variada gama sonora, axustando o son en función dos demais instrumentos do conxunto e das necesidades estilísticas e interpretativas de cada obra.	T3, 7, 10; X2, 8, 10, 21; E2, 6, 8, 9

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
A unidade sonora	A) Timbre, vibrato, afinación, respiración, ataques, golpes de arco. B) Articulación, ritmo, agónica e dinámica. C) Fraseo	todas
A sonoridade de conxunto	Equilibrio de planos, función de cada instrumento en cada momento (acompañamento, solista, contrapunto, etc.)	todas
Lectura a primeira vista	Obras de menor dificultade, respetando e coidando a interpretación de cada un dos detalles da obra	todas
Interpretación	Preparación dun programa integrado por unha obra de gran forma ou dúas de pequeno formato. As obras terán que ser orixinais para a agrupación proposta, agás naqueles casos que non exista suficiente repertorio orixinal, sempre seguindo criterios artísticos e pedagóxicos.	todas
Audicións	Interpretación, nas audicións públicas organizadas polo departamento, dun programa integrado por	1

	unha obra de gran forma ou dúas de pequeno formato. No caso de obras de gran dificultade ou duración, o docente poderá solicitar ao departamento a posibilidade de interpretar parte da obra en cada cuatrimestre.	
--	--	--

Total de sesións por cuatrimestre **19**

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
avaliación inicial	1,5		1,5
clases	25,5		25,5
audicións	1,5		1,5
Traballo persoal		61,5	61,5
Total de horas por cuatrimestre			90

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Seguimiento continuo	Valoraranse as capacidades adquiridas conforme á superación das distintas fases da aprendizaxe	T1, 3, 6, 7, 10, 13; X2, 8, 10, 21; E2, 3, 6, 8, 9	50%
Audición pública	Valorarase o control técnico, a coherencia no estilo interpretativo e a concordancia coa forma e estética das pezas, a capacidade artística e de comunicación	T10, 13; X2, 7; E2, 3, 8, 9, 10	50%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Seguimiento continuo	Valoraranse as capacidades adquiridas conforme á superación das distintas fases da aprendizaxe	T1, 3, 6, 7, 10, 13; X2, 8, 10, 21; E2, 3, 6, 8, 9	50%
Audición pública	Valorarase o control técnico, a coherencia no estilo interpretativo e a concordancia coa forma e estética das pezas, a capacidade artística e de comunicación	T10, 13; X2, 7; E2, 3, 8, 9, 10	50%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Audición pública	Interpretación en audición pública dunha obra de gran forma ou dúas de pequeno formato, cun nivel de dificultade técnica mínima correspondente ao curso anterior da especialidade instrumental no que está matriculado o/a alumno/a.	T1,3, 6,7, 10, 13; X2, 7, 8, 21; E2, 3, 8, 9, 10	100%
EXTRAORDINARIA			
Audición pública	Ver avaliación alternativa. Os alumnos que se presentan a avaliación extraordinaria deberán consensuar o programa co/a profesora/a da materia e, no caso dun escenario presencial, deberán xestionar a composición da agrupación, respectando a instrumentación indicada na partitura.	T1,3, 6,7, 10, 13; X2, 7, 8, 21; E2, 3, 8, 9, 10	100%

ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

Mata, F.X: La mejor música de cámara. Editorial Daimon
 Robertson, Alec: La música de cámara. Editorial Taurus
 Salas Merino, Vicente: Historia de la música de cámara y sus combinaciones. Editorial Vision Net
 Tranchefort, François-René: Guía de la música de cámara. Alianza Editorial
 Vogt, Hans: La música de cámara de J.S. Bach. Editorial Labor

Programación Docente de MÚSICA DE CÁMARA I-IV

Enseñanzas Superiores de Música Título superior de música (enseñanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro e 171/2016, do 24 de novembro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA MÚSICA DE CÁMARA I-IV

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	PERCUSIÓN
CARÁCTER	B) Obrigatoria								TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENT O	CONXUNTOS								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	Mª CRISTINA GARCÍA LOMBA
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	Mª CRISTINA GARCÍA LOMBA
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1,5
ETCS/ CUADRIMESTRE	4	4	4	4					Idiomas	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	RODRÍGUEZ GARCÍA, DAVID				david_riguez_garcia@csmvigo.com					

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Práctica da interpretación musical en grupo e en diferentes formacións. Coñecemento do repertorio de cámara do seu propio ámbito e práctica interpretativa en formacións diversas. Desenvolvemento de hábitos e técnicas de ensaio. Cooperación no establecemento de criterios interpretativos, compenetración e traballo colectivo. Práctica de lectura a primeira vista, flexibilidade de resposta ás indicacións do/a director/a. Concepción e desenvolvemento de proxectos musicais colectivos.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os requeridos na proba de acceso ao grao superior, e para cuatrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos e habilidades adquiridas do cuatrimestre anterior.
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	A través da práctica interpretativa da música de cámara conséguese integrar e poñer en práctica aspectos musicais e teóricos presentes nos estudos de música superiores, colaborando ao desenvolvemento da capacidade analítica, do coñecemento do repertorio do propio instrumento e da evolución estilística dos diferentes períodos da historia da música.
TRANSVERSAIS	1, 3, 6, 7, 10, 13
XERAIS	2, 7, 8, 10, 21
ESPECÍFICAS	2, 3, 6, 8, 9, 10

3. Obxectivos

DESCRICIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1. Formar parte dunha agrupación instrumental, aprendendo a valorar a música de cámara como un aspecto fundamental da súa formación musical e instrumental	T1,6,13; X7; E3, 10
2. Coñecer a problemática dos distintos instrumentos e de cada combinación instrumental nas que interveña o alumno, intentando que sexan o máis variadas posibles, aprendendo a adaptarse ás peculiaridades sonoras de cada grupo, así como sabendo actuar como un membro máis ou como líder, segundo as circunstancias	T3, 7, 10; X2, 8,10; E6, 8, 9
3. Diferenciar o seu papel como integrante de pequenas formacións ou de formacións maiores, aprendendo a controlar a súa función desde solista a integrante de grandes formacións de cámara	T3, 7, 10; X2, 8,10; E6, 8, 9
4. Aplicar en todo momento a audición polifónica, imprescindible na interpretación en grupo, escoitando as distintas partes mentres se executa a propia, buscando equilibrio de planos (función de acompañamento, solista ou contrapunto, segundo requírao a obra), así como un fraseo común e apropiado ao estilo das obras.	T3, 7,10; X2, 8, 10, 21; E2, 6, 8, 9
5. Empregar unha ampla e variada gama sonora, axustando o son en función dos demais instrumentos do conxunto e das necesidades estilísticas e interpretativas de cada obra.	T3, 7, 10; X2, 8, 10, 21; E2, 6, 8, 9

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
A unidade sonora	A) Timbre, vibrato, afinación, respiración, ataques, golpes de arco. B) Articulación, ritmo, agónica e dinámica. C) Fraseo	todas
A sonoridade de conxunto	Equilibrio de planos, función de cada instrumento en cada momento (acompañamento, solista, contrapunto, etc.)	todas
Lectura a primeira vista	Obras de menor dificultade, respetando e coidando a interpretación de cada un dos detalles da obra	todas
Interpretación	Preparación dun programa integrado por unha obra de gran forma ou dúas de pequeno formato. As obras terán que ser orixinais para a agrupación proposta, agás naqueles casos que non exista suficiente repertorio orixinal, sempre seguindo criterios artísticos e pedagóxicos.	todas
Audicións	Interpretación, nas audicións públicas organizadas polo departamento, dun programa integrado por unha obra de gran forma ou dúas de pequeno formato. No caso de obras de gran dificultade ou	1

	duración, o docente poderá solicitar ao departamento a posibilidade de interpretar parte da obra en cada cuadrimestre.	
Total de sesións por cuadrimestre		19

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
avaliación inicial	1,5		1,5
clases	25,5		25,5
audicións	1,5		1,5
Traballo persoal		91,5	91,5
Total de horas por cuadrimestre			120

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Seguimiento continuo	Valoraranse as capacidades adquiridas conforme á superación das distintas fases da aprendizaxe	T1, 3, 6, 7, 10, 13; X2, 8, 10, 21; E2, 3, 6, 8, 9	50%
Audición pública	Valorarase o control técnico, a coherencia no estilo interpretativo e a concordancia coa forma e estética das pezas, a capacidade artística e de comunicación	T10, 13; X2, 7; E2, 3, 8, 9, 10	50%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Seguimiento continuo	Valoraranse as capacidades adquiridas conforme á superación das distintas fases da aprendizaxe	T1, 3, 6, 7, 10, 13; X2, 8, 10, 21; E2, 3, 6, 8, 9	50%
Audición pública	Valorarase o control técnico, a coherencia no estilo interpretativo e a concordancia coa forma e estética das pezas, a capacidade artística e de comunicación	T10, 13; X2, 7; E2, 3, 8, 9, 10	50%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Audición pública	Interpretación en audición pública dunha obra de gran forma ou dúas de pequeno formato, cun nivel de dificultade técnica mínima correspondente ao curso anterior da especialidade instrumental no que está matriculado o/a alumno/a.	T1,3, 6,7, 10, 13; X2, 7, 8, 21; E2, 3, 8, 9, 10	100%
EXTRAORDINARIA			
Audición pública	Ver avaliación alternativa. Os alumnos que se presentan a avaliación extraordinaria deberán consensuar o programa co/a profesor/a da materia e, no caso dun escenario presencial, deberán xestionar a composición da agrupación, respetando a instrumentación indicada na partitura.	T1,3, 6,7, 10, 13; X2, 7, 8, 21; E2, 3, 8, 9, 10	100%

ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRICIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto legislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberán cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

Mata, F.X: La mejor música de cámara. Editorial Daimon
Robertson, Alec: La música de cámara. Editorial Taurus
Salas Merino, Vicente: Historia de la música de cámara y sus combinaciones. Editorial Vision Net
Tranchefort, François-René: Guía de la música de cámara. Alianza Editorial
Vogt, Hans: La música de cámara de J.S. Bach. Editorial Labor

Programación Docente de MÚSICA DE CÁMARA V-VIII

Enseñanzas Superiores de Música Título superior de música (enseñanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro e 171/2016, do 24 de novembro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA MÚSICA DE CÁMARA V-VIII

ESPECIALIDADE									ITINERARIO	PERCUSIÓN
CARÁCTER									TIPO DE CLASES	
DEPARTAMENTO	CONXUNTOS								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	Mª CRISTINA GARCÍA LOMBA
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	Mª CRISTINA GARCÍA LOMBA
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1,5
ETCS/ CUADRIMESTRE					3	3	3	3	Idiomas	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	RODRÍGUEZ GARCÍA, DAVID				david_riguez_garcia@csmvigo.com					

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Práctica da interpretación musical en grupo e en diferentes formacións. Coñecemento do repertorio de cámara do seu propio ámbito e práctica interpretativa en formacións diversas. Desenvolvemento de hábitos e técnicas de ensaio. Cooperación no establecemento de criterios interpretativos, compenetración e traballo colectivo. Práctica de lectura a primeira vista, flexibilidade de resposta ás indicacións do/a director/a. Concepción e desenvolvemento de proxectos musicais colectivos.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os requeridos na proba de acceso ao grao superior, e para cuatrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos e habilidades adquiridas do cuatrimestre anterior.
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	A través da práctica interpretativa da música de cámara conséguese integrar e poñer en práctica aspectos musicais e teóricos presentes nos estudos de música superiores, colaborando ao desenvolvemento da capacidade analítica, do coñecemento do repertorio do propio instrumento e da evolución estilística dos diferentes períodos da historia da música.
TRANSVERSAIS	1, 3, 6, 7, 10, 13
XERAIS	2, 7, 8, 10, 21
ESPECÍFICAS	2, 3, 6, 8, 9, 10

3. Obxectivos

DESCRICIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1. Formar parte dunha agrupación instrumental, aprendendo a valorar a música de cámara como un aspecto fundamental da súa formación musical e instrumental	T1,6,13; X7; E3, 10
2. Coñecer a problemática dos distintos instrumentos e de cada combinación instrumental nas que interveña o alumno, intentando que sexan o máis variadas posibles, aprendendo a adaptarse ás peculiaridades sonoras de cada grupo, así como sabendo actuar como un membro máis ou como líder, segundo as circunstancias	T3, 7, 10; X2, 8,10; E6, 8, 9
3. Diferenciar o seu papel como integrante de pequenas formacións ou de formacións maiores, aprendendo a controlar a súa función desde solista a integrante de grandes formacións de cámara	T3, 7, 10; X2, 8,10; E6, 8, 9
4. Aplicar en todo momento a audición polifónica, imprescindible na interpretación en grupo, escoitando as distintas partes mentres se executa a propia, buscando equilibrio de planos (función de acompañamento, solista ou contrapunto, segundo requírao a obra), así como un fraseo común e apropiado ao estilo das obras.	T3, 7,10; X2, 8, 10, 21; E2, 6, 8, 9
5. Empregar unha ampla e variada gama sonora, axustando o son en función dos demais instrumentos do conxunto e das necesidades estilísticas e interpretativas de cada obra.	T3, 7, 10; X2, 8, 10, 21; E2, 6, 8, 9

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
A unidade sonora	A) Timbre, vibrato, afinación, respiración, ataques, golpes de arco. B) Articulación, ritmo, agónica e dinámica. C) Fraseo	todas
A sonoridade de conxunto	Equilibrio de planos, función de cada instrumento en cada momento (acompañamento, solista, contrapunto, etc.)	todas
Lectura a primeira vista	Obras de menor dificultade, respetando e coidando a interpretación de cada un dos detalles da obra	todas
Interpretación	Preparación dun programa integrado por unha obra de gran forma ou dúas de pequeno formato. As obras terán que ser orixinais para a agrupación proposta, agás naqueles casos que non exista suficiente repertorio orixinal, sempre seguindo criterios artísticos e pedagóxicos.	todas
Audicións	Interpretación, nas audicións públicas organizadas polo departamento, dun programa integrado por unha obra de gran forma ou dúas de pequeno formato. No caso de obras de gran dificultade ou	1

	duración, o docente poderá solicitar ao departamento a posibilidade de interpretar parte da obra en cada cuadrimestre.	
Total de sesións por cuadrimestre		19

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
avaliación inicial	1,5		1,5
clases	25,5		25,5
audicións	1,5		1,5
Traballo persoal		61,5	61,5
Total de horas por cuadrimestre			90

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Seguimiento continuo	Valoraranse as capacidades adquiridas conforme á superación das distintas fases da aprendizaxe	T1, 3, 6, 7, 10, 13; X2, 8, 10, 21; E2, 3, 6, 8, 9	50%
Audición pública	Valorarase o control técnico, a coherencia no estilo interpretativo e a concordancia coa forma e estética das pezas, a capacidade artística e de comunicación	T10, 13; X2, 7; E2, 3, 8, 9, 10	50%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Seguimiento continuo	Valoraranse as capacidades adquiridas conforme á superación das distintas fases da aprendizaxe	T1, 3, 6, 7, 10, 13; X2, 8, 10, 21; E2, 3, 6, 8, 9	50%
Audición pública	Valorarase o control técnico, a coherencia no estilo interpretativo e a concordancia coa forma e estética das pezas, a capacidade artística e de comunicación	T10, 13; X2, 7; E2, 3, 8, 9, 10	50%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Audición pública	Interpretación en audición pública dunha obra de gran forma ou dúas de pequeno formato, cun nivel de dificultade técnica mínima correspondente ao curso anterior da especialidade instrumental no que está matriculado o/a alumno/a.	T1,3, 6,7, 10, 13; X2, 7, 8, 21; E2, 3, 8, 9, 10	100%
EXTRAORDINARIA			
Audición pública	Ver avaliación alternativa. Os alumnos que se presentan a avaliación extraordinaria deberán consensuar o programa co/a profesor/a da materia e, no caso dun escenario presencial, deberán xestionar a composición da agrupación, respetando a instrumentación indicada na partitura.	T1,3, 6,7, 10, 13; X2, 7, 8, 21; E2, 3, 8, 9, 10	100%
ERASMUS			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRICIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto legislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

Mata, F.X: La mejor música de cámara. Editorial Daimon
 Robertson, Alec: La música de cámara. Editorial Taurus
 Salas Merino, Vicente: Historia de la música de cámara y sus combinaciones. Editorial Vision Net
 Tranchefort, François-René: Guía de la música de cámara. Alianza Editorial
 Vogt, Hans: La música de cámara de J.S. Bach. Editorial Labor

Programación Docente de MÚSICA DE CÁMARA I-VIII

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro e 171/2016, do 24 de novembro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA MÚSICA DE CÁMARA I-VIII

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	INSTR. ORQ., PIANO, GUITARRA, CRAVO
CARÁCTER	B) Obrigatoria								TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENTO	CONXUNTOS								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	Mª CRISTINA GARCÍA LOMBA
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	Mª CRISTINA GARCÍA LOMBA
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1,5
ETCS/ CUADRIMESTRE	3	3	3	3	3	3	3	3	Idiomas	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	ARAÚJO COMESAÑA, ÓSCAR				oscararaujo@csmvigo.com					
	AYALA BENDIXEN, PAVEL AMILCAR				amilcarpavel@csmvigo.com					
	BLANCO PIÑEIRO, PATRICIA				patriciablanco@csmvigo.com					
	CAMPO EDESA, JOSÉ ANTONIO				joseant_campo@csmvigo.com					
	FERNÁNDEZ RODRÍGUEZ, DAVID				davidfernandez@csmvigo.com					
	FERNÁNDEZ SÁNCHEZ, ANTONIO				antonio_fdez_sanchez@csmvigo.com					
	GARCÍA LOMBA, MARÍA CRISTINA				cristinagarcia@csmvigo.com					
	GARCÍA SOUTO, LIBERTAD				libertad_garcia@csmvigo.com					
	LOZANO SAURA, MIGUEL ÁNGEL				miguel_angel_lozano@csmvigo.com					
	MARTÍNEZ PINAL, ANA				martinezpinalana@csmvigo.com					
	PAZO GARCÍA, RICARDO				ricardopazo@csmvigo.com					
	PUIME CARIDE, EMILIO				emiliojose_puime@csmvigo.com					
YEBRA RIVERA, RAFAEL				rafayebra@csmvigo.com						

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Práctica da interpretación musical en grupo e en diferentes formacións. Coñecemento do repertorio de cámara do seu propio ámbito e práctica interpretativa en formacións diversas. Desenvolvemento de hábitos e técnicas de ensaio. Cooperación no establecemento de criterios interpretativos, compenetración e traballo colectivo. Práctica de lectura a primeira vista, flexibilidade de resposta ás indicacións do/a director/a. Concepción e desenvolvemento de proxectos musicais colectivos.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os requeridos na proba de acceso ao grao superior, e para cuadrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos e habilidades adquiridas do cuadrimestre anterior.
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	A través da práctica interpretativa da música de cámara conséguese integrar e poñer en práctica aspectos musicais e teóricos presentes nos estudos de música superiores, colaborando ao desenvolvemento da capacidade analítica, do coñecemento do repertorio do propio instrumento e da evolución estilística dos diferentes períodos da historia da música.
TRANSVERSAIS	1, 3, 6, 7, 10, 13
XERAIS	2, 7, 8, 10, 21
ESPECÍFICAS	2, 3, 6, 8, 9, 10

3. Obxectivos

DESCRCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1. Formar parte dunha agrupación instrumental, aprendendo a valorar a música de cámara como un aspecto fundamental da súa formación musical e instrumental	T1,6,13; X7; E3, 10
2. Coñecer a problemática dos distintos instrumentos e de cada combinación instrumental nas que interveña o alumno, intentando que sexan o máis variadas posibles, aprendendo a adaptarse ás peculiaridades sonoras de cada grupo, así como sabendo actuar como un membro máis ou como líder, segundo as circunstancias	T3, 7, 10; X2, 8,10; E6, 8, 9
3. Diferenciar o seu papel como integrante de pequenas formacións ou de formacións maiores, aprendendo a controlar a súa función desde solista a integrante de grandes formacións de cámara	T3, 7, 10; X2, 8,10; E6, 8, 9
4. Aplicar en todo momento a audición polifónica, imprescindible na interpretación en grupo, escoitando as distintas partes mentres se executa a propia, buscando equilibrio de planos (función de acompañamento, solista ou contrapunto, segundo requírao a obra), así como un fraseo común e apropiado ao estilo das obras.	T3, 7,10; X2, 8, 10, 21; E2, 6, 8, 9
5. Empregar unha ampla e variada gama sonora, axustando o son en función dos demais instrumentos do conxunto e das	T3, 7, 10; X2, 8, 10, 21;

necesidades estilísticas e interpretativas de cada obra.		E2, 6, 8, 9	
4. Contidos			
TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS	
A unidade sonora	A) Timbre, vibrato, afinación, respiración, ataques, golpes de arco. B) Articulación, ritmo, agónica e dinámica. C) Fraseo	todas	
A sonoridade de conxunto	Equilibrio de planos, función de cada instrumento en cada momento (acompañamiento, solista, contrapunto, etc.)	todas	
Lectura a primeira vista	Obras de menor dificultade, respetando e coidando a interpretación de cada un dos detalles da obra	todas	
Interpretación	Preparación dun programa integrado por unha obra de gran forma ou dúas de pequeno formato (pola estrutura, conformación e deseño compositivo específico do repertorio de Música Antiga, todas as obras camerísticas destes itinerarios serán consideradas de pequena forma). As obras terán que ser orixinais para a agrupación proposta, agás naqueles casos que non exista suficiente repertorio orixinal, sempre seguindo criterios artísticos e pedagóxicos.	todas	
Audicións	Interpretación, nas audicións públicas organizadas polo departamento, dun programa integrado por unha obra de gran forma ou dúas de pequeno formato (pola estrutura, conformación e deseño compositivo específico do repertorio de Música Antiga, todas as obras camerísticas destes itinerarios serán consideradas de pequena forma). No caso de obras de gran dificultade ou duración, o docente poderá solicitar ao departamento a posibilidade de interpretar parte da obra en cada cuadrimestre.	1	
Total de sesións por cuadrimestre			19
5. Metodoloxía e Planificación Docente			
TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
avaliación inicial	1,5		1,5
clases	25,5		25,5
audicións	1,5		1,5
Traballo persoal		61,5	61,5
Total de horas por cuadrimestre			90
6. Avaliación			
FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Seguimiento continuo	Valoraranse as capacidades adquiridas conforme á superación das distintas fases da aprendizaxe	T1, 3, 6, 7, 10, 13; X2, 8, 10, 21; E2, 3, 6, 8, 9	50%
Audición pública	Valorarase o control técnico, a coherencia no estilo interpretativo e a concordancia coa forma e estética das pezas, a capacidade artística e de comunicación	T10, 13; X2, 7; E2, 3, 8, 9, 10	50%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Seguimiento continuo	Valoraranse as capacidades adquiridas conforme á superación das distintas fases da aprendizaxe	T1, 3, 6, 7, 10, 13; X2, 8, 10, 21; E2, 3, 6, 8, 9	50%
Audición pública	Valorarase o control técnico, a coherencia no estilo interpretativo e a concordancia coa forma e estética das pezas, a capacidade artística e de comunicación	T10, 13; X2, 7; E2, 3, 8, 9, 10	50%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Audición pública	Interpretación en audición pública dunha obra de gran forma ou dúas de pequeno formato (pola estrutura, conformación e deseño compositivo específico do repertorio de Música Antiga, todas as obras camerísticas destes itinerarios serán consideradas de pequena forma), cun nivel de dificultade técnica mínima correspondente ao curso anterior da especialidade instrumental no que está matriculado o/a alumno/a.	T1,3, 6,7, 10, 13; X2, 7, 8, 21; E2, 3, 8, 9, 10	100%
EXTRAORDINARIA			
Audición pública	Ver avaliación alternativa. Os alumnos que se presentan a avaliación extraordinaria deberán consensuar o programa co/a profesor/a da materia e, no caso dun escenario presencial, deberán xestionar a composición da agrupación, respetando a instrumentación indicada na partitura.	T1,3, 6,7, 10, 13; X2, 7, 8, 21; E2, 3, 8, 9, 10	100%
ERASMUS			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou			

non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto legislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

Mata, F.X: La mejor música de cámara. Editorial Daimon
 Robertson, Alec: La música de cámara. Editorial Taurus
 Salas Merino, Vicente: Historia de la música de cámara y sus combinaciones. Editorial Vision Net
 Tranchefort, François-René: Guía de la música de cámara. Alianza Editorial
 Vogt, Hans: La música de cámara de J.S. Bach. Editorial Labor

Programación Docente de MÚSICA DE CÁMARA I-IV

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro e 171/2016, do 24 de novembro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA MÚSICA DE CÁMARA I-IV

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	MÚS. ANTIGA - VIOLA DE GAMBA
CARÁCTER	B) Obrigatoria								TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENTO	CONXUNTOS								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	Mª CRISTINA GARCÍA LOMBA
CURSOS	1.º curso	2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	Mª CRISTINA GARCÍA LOMBA	
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1,5
ETCS/ CUADRIMESTRE	3	3	3	3					Idiomas	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	AYALA BENDIXEN, PAVEL AMILCAR				amilcarpavel@csmvigo.com					

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Práctica da interpretación musical en grupo e en diferentes formacións. Coñecemento do repertorio de cámara do seu propio ámbito e práctica interpretativa en formacións diversas. Desenvolvemento de hábitos e técnicas de ensaio. Cooperación no establecemento de criterios interpretativos, compenetración e traballo colectivo. Práctica de lectura a primeira vista, flexibilidade de resposta ás indicacións do/a director/a. Concepción e desenvolvemento de proxectos musicais colectivos.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os requeridos na proba de acceso ao grao superior, e para cuatrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos e habilidades adquiridas do cuatrimestre anterior.
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	A través da práctica interpretativa da música de cámara conséguese integrar e poñer en práctica aspectos musicais e teóricos presentes nos estudos de música superiores, colaborando ao desenvolvemento da capacidade analítica, do coñecemento do repertorio do propio instrumento e da evolución estilística dos diferentes períodos da historia da música.
TRANSVERSAIS	1, 3, 6, 7, 10, 13
XERAIS	2, 7, 8, 10, 21
ESPECÍFICAS	2, 3, 6, 8, 9, 10

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1. Formar parte dunha agrupación instrumental, aprendendo a valorar a música de cámara como un aspecto fundamental da súa formación musical e instrumental	T1,6,13; X7; E3, 10
2. Coñecer a problemática dos distintos instrumentos e de cada combinación instrumental nas que interveña o alumno, intentando que sexan o máis variadas posibles, aprendendo a adaptarse ás peculiaridades sonoras de cada grupo, así como sabendo actuar como un membro máis ou como líder, segundo as circunstancias	T3, 7, 10; X2, 8,10; E6, 8, 9
3. Diferenciar o seu papel como integrante de pequenas formacións ou de formacións maiores, aprendendo a controlar a súa función desde solista a integrante de grandes formacións de cámara	T3, 7, 10; X2, 8,10; E6, 8, 9
4. Aplicar en todo momento a audición polifónica, imprescindible na interpretación en grupo, escoitando as distintas partes mentres se executa a propia, buscando equilibrio de planos (función de acompañamento, solista ou contrapunto, segundo requírao a obra), así como un fraseo común e apropiado ao estilo das obras.	T3, 7, 10; X2, 8, 10, 21; E2, 6, 8, 9
5. Empregar unha ampla e variada gama sonora, axustando o son en función dos demais instrumentos do conxunto e das necesidades estilísticas e interpretativas de cada obra.	T3, 7, 10; X2, 8, 10, 21; E2, 6, 8, 9

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
A unidade sonora	A) Timbre, vibrato, afinación, respiración, ataques, golpes de arco. B) Articulación, ritmo, agónica e dinámica. C) Fraseo	todas
A sonoridade de conxunto	Equilibrio de planos, función de cada instrumento en cada momento (acompañamiento, solista, contrapunto, etc.)	todas
Lectura a primeira vista	Obras de menor dificultade, respetando e coidando a interpretación de cada un dos detalles da obra	todas
Interpretación	Preparación dun programa integrado por unha obra de gran forma ou dúas de pequeno formato (pola estrutura, conformación e deseño compositivo específico do repertorio de Música Antiga, todas as obras camerísticas destes itinerarios serán consideradas de pequena forma). As obras terán que ser orixinais para a agrupación proposta, agás naqueles casos que non exista suficiente repertorio orixinal, sempre seguindo criterios artísticos e pedagóxicos.	todas
Audicións	Interpretación, nas audicións públicas organizadas polo departamento, dun programa integrado por	1

	unha obra de gran forma ou dúas de pequeno formato (pola estrutura, conformación e deseño compositivo específico do repertorio de Música Antiga, todas as obras camerísticas destes itinerarios serán consideradas de pequena forma).	
--	---	--

Total de sesións por cuadrimestre **19**

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Avaliación inicial	1,5		1,5
Clases	25,5		25,5
Audicións	1,5		1,5
Traballo persoal		61,5	61,5
Total de horas por cuadrimestre			90

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
---------------------------	-------------------------	------------------------	-------------

ORDINARIA

AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)

Seguimiento continuo	Valoraranse as capacidades adquiridas conforme á superación das distintas fases da aprendizaxe	T1, 3, 6, 7, 10, 13; X2, 8, 10, 21; E2, 3, 6, 8, 9	50%
Audición pública	Valorarase o control técnico, a coherencia no estilo interpretativo e a concordancia coa forma e estética das pezas, a capacidade artística e de comunicación	T10, 13; X2, 7; E2, 3, 8, 9, 10	50%

*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..

AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Dembro-)

Seguimiento continuo	Valoraranse as capacidades adquiridas conforme á superación das distintas fases da aprendizaxe	T1, 3, 6, 7, 10, 13; X2, 8, 10, 21; E2, 3, 6, 8, 9	50%
Audición pública	Valorarase o control técnico, a coherencia no estilo interpretativo e a concordancia coa forma e estética das pezas, a capacidade artística e de comunicación	T10, 13; X2, 7; E2, 3, 8, 9, 10	50%

AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)

Audición pública	Interpretación en audición pública dunha obra de gran forma ou dúas de pequeno formato (pola estrutura, conformación e deseño compositivo específico do repertorio de Música Antiga, todas as obras camerísticas destes itinerarios serán consideradas de pequena forma), cun nivel de dificultade técnica mínima correspondente ao curso anterior da especialidade instrumental no que está matriculado o/a alumno/a.	T1,3, 6,7, 10, 13; X2, 7, 8, 21; E2, 3, 8, 9, 10	100%
------------------	--	--	------

EXTRAORDINARIA

Audición pública	Ver avaliación alternativa. Os alumnos que se presentan a avaliación extraordinaria deberán consensuar o programa co/a profesor/a da materia e, no caso dun escenario presencial, deberán xestionar a composición da agrupación, respetando a instrumentación indicada na partitura.	T1,3, 6,7, 10, 13; X2, 7, 8, 21; E2, 3, 8, 9, 10	100%
------------------	--	--	------

ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto legislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

Mata, F.X: La mejor música de cámara. Editorial Daimon
 Robertson, Alec: La música de cámara. Editorial Taurus
 Salas Merino, Vicente: Historia de la música de cámara y sus combinaciones. Editorial Vision Net
 Tranchefort, François-René: Guía de la música de cámara. Alianza Editorial
 Vogt, Hans: La música de cámara de J.S. Bach. Editorial Labor

Programación Docente de ORQUESTRA

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polos Decretos 163/2015 e 171/2016)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA: ORQUESTRA

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	ORQUESTRA
CARÁCTER	OBRIGATORIA								TIPO DE CLASES	COLECTIVA
DEPARTAMENTO	CONXUNTO								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	María Cristina García Lomba
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	María Cristina García Lomba
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII		
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	3h semanais
ETCS/ CUADRIMESTRE	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	Juan Carlos Díaz Álvarez				orquestra@csmvigo.com banda@csmvigo.com					

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015) e 171/2016

DESCRITOR	Práctica nos distintos tipos de agrupacións orquestrais. Afondamento nas capacidades relacionadas coa lectura a primeira vista, a comprensión e resposta ás indicacións do/a director/a, e a integración no conxunto, a través dunha aproximación ao repertorio orquestral.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os requeridos na proba de acceso ao grao superior, e para cuadrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos e habilidades adquiridas do cuadrimestre anterior.
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	A disciplina de orquestra/banda, é o eixe vertebral da especialidade de interpretación, e depende directamente do proceso de aprendizaxe nos distintos itinerarios. A través da práctica interpretativa da música en grupo, conséguense integrar e poñer en práctica aspectos musicais e teóricos presentes nos estudos de música superiores, colaborando ao desenvolvemento da capacidade analítica, do coñecemento do repertorio do propio instrumento e da evolución estilística dos diferentes períodos da historia da música.
TRANSVERSAIS	7, 9, 10, 13
XERAIS	2, 3, 7, 8
ESPECÍFICAS	3, 4, 5, 7, 8, 9, 10

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Asumir as responsabilidades individuais e colectivas así coma o talante necesarios para participar nunha actividade orquestral.	T7, T9, T10, X8, E13
Acadar o dominio das destrezas específicas requiridas na práctica orquestral.	X2, X3, E14
Acadar as capacidades para decidir sobre a aplicación das diferentes técnicas instrumentais, acordo a un determinado enfoque interpretativo ou ás demandas estéticas dunha obra.	T7, X3, E14
Acadar o hábito de facer unha lectura correcta da partitura tanto das indicacións escritas coma do non escrito, aplicando o sentido crítico na comprensión da notación.	X2, X8, E15
Desenvolver a capacidade de lectura a primeira vista.	X2, X3, E15, E17
Comprender a labor do director e aprender a traballar dentro da dinámica de traballo da orquestra.	T9, E19
Saber interpretar as diversas ferramentas xestuais do director e responder ás súas demandas.	X3, X7
Aprender a ser un elemento activo na iniciativa da orquestra como aparato orgánico.	T9, X7
Acadar autonomía na procura da información precisa para a construción dunha visión da obra rica e motivadora.	T13, E15, E18
Aplicar todo o anterior no traballo e interpretación do repertorio escollido.	X2, X7
Familiarizarse cun amplo repertorio sinfónico.	X3, E14
Comprender a importancia dos elementos escénicos na interpretación orquestra.	E19, E110
Valorar o compromiso coa estrea de música e a difusión de repertorio pouco coñecido.	E13, E110
Colaborar na estrea dos traballos dos alumnos de composición do centro.	E13, E110
Valorar a integración da interpretación orquestral no ambiente cultural da comunidade.	T13, E110
Representar ao centro e participar da súa inserción no entorno social.	T7

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
A técnica instrumental ao servizo da música	Afinación, empaste, precisión rítmica, control do pulso, relaxación, articulación, fraseo, dinámica, agónica, repentización, anacrusa.	Todas
O estudo da música como formación profesional	Comprensión e correcta reacción da linguaxe verbal e non verbal do/a director/a. Análise e interpretación de obras do repertorio orquestral de diferentes épocas e estilos. Concepto de estilo e a súa aplicación á interpretación. A autocritica como medio indispensable para a superación. O son individual e o son orquestral.	Todas
O traballo por seccións	Quecemento e afinación. Práctica da lectura a primeira vista. A anacrusa como movemento básico da práctica	Todas

	orquestral. Desenvolvemento da igualdade nos ataques e golpes de arco. Experimentación das posibilidades sonoras dos instrumentos. Práctica de acordes e intervalos consoantes e disonantes con diferentes graos de dificultade para afianzar a afinación. Adestramento do oído harmónico e da audición interna como elemento de control da afinación, da calidade sonora e da cor do conxunto. Práctica da memoria como elemento rector da interpretación. Coordinación de todos os conceptos anteriores para aplicarlos á obra musical. Os ensaios seccionais.	
O traballo en grupo	Traballo gradual do repertorio instrumental. Elección e crítica de versións. Traballo da tímbrica e o empaste. Emprego de distintos recursos técnicos para conseguir distintos efectos no mesmo fragmento. Desenvolvemento da capacidade auditiva para permitir o autocontrol permanente da afinación dentro do conxunto. A afinación dos diferentes tipos de acorde, a súa natureza e estrutura. Os planos sonoros e o seu adecuado equilibrio. Lectura de obras paralelamente ao traballo do repertorio a interpretar. Os xestos básicos de dirección. Actuacións públicas no Conservatorio Superior de Música de Vigo e noutras salas de concerto.	Todas
Os hábitos de conducta propios da actividade orquestral	A puntualidade. O respecto ao traballo en grupo, aos compañeiros/as e a o/a director/a. O silencio como marco imprescindible para o traballo orquestral. Regras xerais e protocolo de escena. O coidado do material. A curiosidade por adquirir a maior información posible. A actitude positiva, autocrítica e activa nos ensaios e concertos. Adquisición progresiva de seguridade persoal no exercicio da práctica orquestral e na adaptación ao empaste e cor do grupo.	Todas
Total de sesións por cuatrimestre		16

5. Metodoloxía e Planificación Docente

ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	CUALIDADE	TEMPORACIÓN	
Probas individuais	Presencial	Durante o cuatrimestre	
Ensaos seccionais sen director	Presencial	Durante o cuatrimestre	
Ensaos seccionais con profesor/director	Presencial	Durante o cuatrimestre	
Ensaos tutti	Presencial	Durante o cuatrimestre	
Ensaos xerais	Presencial	Durante o cuatrimestre	
Concertos	Presencial	Durante o cuatrimestre	
Avaliación do proceso	Presencial	Ao final do cuatrimestre	
Titorías	Presencial	Durante o cuatrimestre	
TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Actividades introdutorias, audicións individuais/seccionais, ensaios	45		45
Concertos	4		4
Traballo persoal		56	56
Total de horas por cuatrimestre			105

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Avaliación continua durante as clases e os concertos	Rexistro nunha ficha da efectividade do plan de estudo do/a alumno/a, do progreso e dos problemas que xurdan. Observación diaria da actitude, traballo e evolución do/a alumno/a. Rexistro das faltas de asistencia e da puntualidade ás sesións.	T: 7, 9, 13; X: 2, 3, 7, 8; EI: 3, 4, 5, 8, 9, 10.	25%
Probas e/ou intervencións individuais e/ou colectivas.	Interpretación de fragmentos do repertorio programado para o cuatrimestre durante as clases e/ou concertos.	T: 7, 13; X: 2, 3, 7; EI: 3, 4, 5, 8, 9, 10.	25%
Asistencia presencial	Valoración do resultado colectivo das audicións e/ou concertos internos e públicos realizados durante o cuatrimestre. Valoración da actitude, esforzo e da participación activa individual de cada alumno/a. Valorarase o control técnico, a coherencia no estilo interpretativo e a concordancia coa forma e estética das pezas, a capacidade artística e de comunicación.	T: 7, 9, 10, 13; X: 2, 3, 7, 8; EI: 3, 4, 5, 8, 9, 10.	50%
O alumno/a que teña un número de faltas de asistencia a clase igual ou superior a 4, perderá o dereito á avaliación continua. Neste caso será avaliado a través do proceso de avaliación alternativa.			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada -Decembro-)			
Exame	Ver Avaliación Extraordinaria		
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Exame	Ver Avaliación Extraordinaria		
EXTRAORDINARIA			
Realización dunha proba	Interpretación individualmente ou en sección dos fragmentos orquestrais propostos para o curso. (Valorarase o control técnico, a coherencia no estilo interpretativo e a concordancia coa forma e estética das pezas, a capacidade artística e de comunicación)	T: 7, 9, 13; X: 2, 3, 7, 8; EI: 3, 4, 5, 9, 10.	50%
	Lectura a primeira vista de fragmentos orquestrais de nivel adecuado ao curso. (Valorarase o control técnico, a coherencia no estilo interpretativo e a concordancia coa forma e estética das pezas, a capacidade artística e de comunicación)	T: 7, 13; X: 2, 3, 7; EI: 4, 5, 7, 8, 9, 10.	30%

Presentación e defensa oral dun traballo	Elaboración e presentación oral (duración mínima de 10 minutos) dun traballo presentado polo alumno/a. Este traballo, con extensión mínima de 15 páxinas (interlineado a 1,5 liñas e tamaño de letra 12) versará sobre os contidos tratados no cuadrimestre relativos ao instrumento na orquestra, a práctica de conxunto ou ao seu repertorio. O traballo deberá deberá consensuarse co profesor e será enviado electrónicamente ao profesor/a 48 horas antes da data do exame.	T: 7, 13; X: 2, 3, 8; EI: 5, 7, 8, 9.	20%
--	--	---------------------------------------	-----

ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberán cumprirse as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

- Adler, S. (2005). El Estudio de la Orquestación. Amsterdam: Idealbooks.
- Bernstein, L. (1962). El maestro invita a un concierto. (J. Fernández Cortés, Trad.) Madrid: Ediciones Siruela, S. A.
- Boulez, P. (1990). Orientations: collected writings. Harvard: Harvard University Press.
- Chailley, J., & Challan, H. (1964). Teoría Completa de la música. II volúmen. Segundo ciclo. París: Alphonse Leduc & Cie.
- Erfp, H. (2009). Tratado de Instrumentación y del Arte de la Instrumentación. (J. Trillo Pérez, Trad.) Baiona, Pontevedra: Dos Acordes S. L.
- García del Busto, J. (1991). La dirección de orquesta en España. En H.-K. Jungheinrich, Los grandes directores de orquesta (págs. 197-258). Madrid: Alianza editorial.
- Kuijken, B. (1992). The Notation is not the Music. Indiana: Bloomington & Indianapolis.
- Marco, T. (1998). Historia de la música española. 6. Siglo XX. Madrid: Alianza Editorial.
- Matheopoulos, H. (2004). Maestro. (J. Baena Valbuena, Trad.) Barcelona: Robinbook.
- Rudolph, M. (1995). The grammar of conducting. New York: Schirmer books.
- Scherchen, H. (1997). El arte de dirigir la orquesta. (R. Gerhard, Trad.) Cooper City, Florida: SpanPress.
- Schonberg, H. (1990). Los grandes directores. (A. Leal, Trad.) Buenos Aires: Javier Vergara Editor S.A.
- Swarowsky, H. (1989). Dirección de orquesta. Madrid: Real Musical.
- Tranchefort, F.-R. (1986). Guía de la música sinfónica. Madrid: Alianza editorial, S.A.

REFERENCIAS COMPLEMENTARIAS ORQUESTRA SINFÓNICA E BANDA DE MÚSICA

Orquestra de Cordas:

- Adagio op.11 de S. Barber
- Serenata "Eine kleine nachtmusik" en Sol M K.V. 525 de W. A. Mozart
- Chacona de H. Purcell
- Serenata en Mi m de E. Elgar
- Impresión nocturna de A. Gaos

*Para sección de ventos

- Serenata nº12 en Do M K.V. (384a) de W. A. Mozart
- Pequena sinfonía de C. Gounod
- Partita octeto en Mi M de J. N. Hummel
- Octeto en Mi M de L. Van Beethoven
- Serenata op.7 de R. Strauss
- Marcha (1826) para sopros de Weber
- Obras para sopros José Valcárcel de J. Comesaña
- Fanfare for the Common Man de Aaron Copland

Oberturas

- Efigenia en Aulis de C.W. Gluck
- Obertura en Re M de G.P. Telemann
- La gruta del fingal de F. Mendelssohn
- Los esclavos felices de J.C. Arriaga
- Egmont en Fa m op.84 L. Van Beethoven
- Rosamunda op.26 D.797 de F. Shubert
- La gazza ladra en Mi m de G. Rossini

Obras con solistas

- Rondó en La M, D.438 para violino e cordas de F. Schubert
- Concerto en La M para cello e cordas de G. Tartini
- Concerto de Aranjuez para guitarra e ORQ de J. Rodrigo
- Concerto en Re M para trompeta e cordas de G.P. Telemann
- Concerto nº1 en Sol M KV 313 para flauta e ORQ de W.A. Mozart
- Concerto para piano e ORQ en Re m K466 de W. A. Mozart
- Fantasia para violino e ORQ op.24 de A. Gaos
- Concerto para violino e ORQ op. 61 en Re M, de Beethoven

Sinfonías

Sinfonía nº103 en Mi bM "El redoble de timbales" de J. Haydn
Sinfonía nº104 en Re M "Londres" de J. Haydn
Sinfonía nº2 en Re M op.36 de L. van Beethoven
Sinfonía nº8 en Si m "Incompleta" D. 759 de F. Schubert
Sinfonía nº1 en Si b "Primavera" op.38 de R. Schumann
Sinfonía nº 8 en Sol M op.88 de A. Dvorak
Sinfonía nº 6 en Si menor op.74 "Patética" de Tchaikovsky

Obra con solistas e coro

Gloria de Francis Poulenc
Nánie para Coro y ORQ OP.82 de J. Brahms

Obras de diferentes estilos musicais

L'Arlesienne suites 1 e 2 de Bizet
Nas estepas de Asia central de Bordin
Peer gynt suite nº1 op.46 de E. Grieg
El moldava de B. Smetana
Vals fantasía en Si m de M. Glinka
Idilio de sigfrido de R. Wagner
Bolero de Ravel
Norfolk Rhapsody nº1 en mi menor de Vaughan Williams

Ópera

"Lo speziale" de J. Haydn
El Barbero de Sevilla de G. Rossini

BANDA DE MÚSICA:

OBERTURAS

- A Festive Overture de A. Reed
- Overtura 2000 de H. van Lijnschooten
- Synphonis Overture de J. Barnes

SUITES

- El Camino Real de A. Reed
- Jazz Suite de M. Scheneider
- La Quintessenza de J. de Meij
- First Suite in Eb de G. Holst
- Suite for Band de Hidas Frygyes

RAPSODIAS

- Firestorm de S. Bulla
- Andaina de D. Álvarez

SINFONÍAS

- Don Quixote de R. Smith
- The Year of the Dragon de P. Sparke

CON SOLISTAS

- Doble Concierto para Fagot e Óboe de Hidas Frygyes
- Concierto Nº2 de O. Navarro
- Euterpe para Frauta de F. Ferrán

OTRAS REFERENCIAS

- Pinocchio de A. Poelman
- Rivieren Cyclus de A Malando
- Muralles de J. Gonzálo Gómez Deval
- Portraits of Spain de T. Aparicio Barberá

Programación Docente de ORQUESTRA BARROCA I-VIII

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA ORQUESTRA

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	IHCF, ICPRB, Viola da gamba, Clave
CARÁCTER	B) Obrigatoria								TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENTO	CONXUNTOS								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	Mª CRISTINA GARCÍA LOMBA
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	Mª CRISTINA GARCÍA LOMBA
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII		
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1,5
ETCS/ CUADRIMESTRE	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	AYALA BENDIXEN, PAVEL AMILCAR				amilcarpavel@csmvigo.com					

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Práctica nos distintos tipos de agrupacións orquestrais barrocas. Afondamento nas capacidades relacionadas coa lectura a primeira vista, a comprensión e resposta ás indicacións do/a director e o concertino, e a integración no conxunto e os criterios interpretativos historicamente informados, a través dunha aproximación aos diferentes estilos do repertorio orquestral barroco segundo a época e a nación.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Requírese estar matriculado no curso correspondente
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Baixo continuo, Conxunto
TRANSVERSAIS	7, 9, 10, 13
XERAIS	2, 3, 7, 8
ESPECÍFICAS	3, 4, 5, 7, 8, 9, 10

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Valorar a práctica orquestral como un proceso de aprendizaxe imprescindible para a formación íntegra do intérprete.	T9,T13,X7,X8,EI3,EI8, EI9, EI10
Coñecer e manexar correctamente as indicacións máis comúns de dinámica, agóxica, fraseo, articulación, etc. aplicándoas conforme ós diferentes estilos barrocos segundo o período e a nación. Para os instrumentos armónicos, ler con solvencia e realizar un continuo orquestral axeitado: construír correctamente os acordes que se corresponden con cada cifrado, empregando disposicións armónicas axeitadas seguindo criterios de estilo e de práctica orquestral; facer unha realización con propiedade, atendendo a os diferentes estilos e épocas; aplicar os recursos propios de cada instrumento armónico no acompañamento orquestral: baixo seguinte, reforzo do baixo e outros rexistros, técnicas de recheo para dar máis ou menos corpo ao tecido orquestral, emprego da percusión e a repercusión rítmica nos lugares axeitados, uso consciente e axeitado do número de voces.	T13,X2,X3, EI4,EI5,EI7,EI9
Adquirir a destreza instrumental necesaria para facer fronte ás esixencias do repertorio traballado, con atención especial á afinación, a articulación e a acentuación correcta en relación cos pulsos fortes-débiles e longos-curtos. Demostrar solvencia no emprego da ornamentación e a improvisación en pasaxes que o precisen por razón de estilo. Especificamente para o clave, adquirir a capacidade de conducir e de amalgamar o son da orquestra, prestando atención especial á articulación da liña do baixo.	T13,X2,X3, EI4,EI5,EI7,EI9
Desenvolver adecuadamente a lectura a primeira vista co fin de permitir a montaxe fluída das obras de dificultade acorde ao curso.	X2,EI7,EI9
Adquirir un hábito de estudo individual previo á clase que permita un aproveitamento efectivo do tempo lectivo. Para os instrumentos armónicos: cifrar sen fallos ou omisións importantes o baixo continuo de cada nova obra, tendoo preparado para o primeiro ensaio. Para o clave: ter os dous teclados do instrumento correctamente afinados e co temperamento axeitado, antes do comenzo de cada sesión.	T13,X3,X8,EI5,EI9

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
A técnica instrumental ao servizo da música de conxunto	Afinación, empaste, precisión rítmica, control do pulso, relaxación, articulación, fraseo, dinámica, agóxica, repentización, acentuación e anacrusas. Traballo co concepto de tactus e as súas implicacións no discurso musical. A ornamentación escrita e a improvisada. Lectura e realización axeitada do baixo continuo.	TODAS
A práctica orquestral como formación profesional	Reacción e comprensión ante os diferentes xestos do director e do concertino. Análise e interpretación de obras do repertorio orquestral de diferentes períodos e estilos do Barroco. O concepto de estilo e a súa aplicación á interpretación. A autocrítica como medio indispensable para a superación. O son individual e o son orquestral.	TODAS
O traballo en equipo	Traballo gradual do repertorio instrumental. O traballo coa xeneración e a xestión das enerxías grupais.	TODAS

	Elección e crítica de versións. Traballo da tímbrica e o empaste. Emprego de distintos recursos técnicos para conseguir distintos efectos no mesmo fragmento. Desenvolvemento da capacidade auditiva para permitir o autocontrol permanente da afinación dentro do conxunto. A afinación dos diferentes tipos de acorde, a súa natureza e estrutura e dos diferentes temperamentos históricos. Os planos sonoros e o seu adecuado equilibrio. Os xestos básicos de dirección. A preparación das actuacións públicas.	
Os hábitos de conducta propios da actividade orquestral	A puntualidade. O respecto ao traballo en equipo, aos compañeiros e a o/a director/a. O silencio como marco imprescindible para o traballo orquestral. Regras xerais e protocolo de escea. O coidado do material. A curiosidade por adquirir a maior información posible. A actitude positiva, autocrítica e activa nos ensaios e concertos. Adquisición progresiva de seguridade persoal no exercicio da práctica orquestral e na adaptación ao empaste e cor do grupo.	TODAS
Plans de reforzo e recuperación	No caso de que o alumno non adquirira os coñecementos imprescindibles levaranse a cabo plans de reforzo e recuperación.	TODAS
Total de sesións por cuadrimestre		

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Ensaio e concertos	49		49
Traballo persoal		56	56
Total de horas por cuadrimestre			105

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Ficha de seguemento e de faltas de asistencia	Rexistro nunha ficha da efectividade do plan de estudio do/a alumno/a, do progreso e dos problemas que xurdan. Observación diaria da actitude, traballo e evolución do/a alumno/a. Rexistro das faltas de asistencia e da puntualidade ás sesións.	T9,X7,X8,EI3,EI8,EI9	40%
Audiación pública	Valoración do resultado colectivo das audicións e dos concertos públicos realizados durante o cuadrimestre. Valoración da asistencia, actitud, esforzo e aportación individual de cada alumno/a.	T13,X7,EI3,EI4, EI5, EI7, EI8, EI9, EI10	60%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado.			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Ficha de seguemento e de faltas de asistencia	Rexistro nunha ficha da efectividade do plan de estudio do/a alumno/a, do progreso e dos problemas que xurdan. Observación diaria da actitude, traballo e evolución do/a alumno/a. Rexistro das faltas de asistencia e da puntualidade ás sesións.	T9,X7,X8,EI3,EI8,EI9	40%
Audiación pública. Lectura a primeira vista.	Valoración do resultado colectivo das audicións e dos concertos públicos realizados durante o cuadrimestre. Valoración da asistencia, actitude, esforzo e aportación individual de cada alumno/a. Interpretación individualmente ou seccionalmente das obras orquestrais propostas para o curso.Lectura a primeira vista de fragmentos orquestrais dun nivel adecuado. Para os instrumentos armónicos: lectura a primeira vista dun continuo orquestral axeitado.	T13,X7,EI3,EI4, EI5, EI7, EI8, EI9, EI10	60%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continúa)			
ver avaliación extraordinaria	ver avaliación extraordinaria		
EXTRAORDINARIA			
Audiación pública presencial ou telemática. Lectura a primeira vista presencial ou telemática .	Interpretación das obras orquestrais propostas para o cuadrimestre coa plantilla orixinal da orquestra en cada curso académico. Lectura a primeira vista de fragmentos orquestrais dun nivel adecuado. Para os instrumentos armónicos: lectura a primeira vista dun continuo orquestral axeitado.	T9,T10,T13,X2,X3,X7,EI3,EI4, EI5, EI7, EI8, EI9, EI10	80%
Traballo escrito	Entrega dun traballo escrito que versará sobre algunhas das obras propostas no curso, autor, análise ormal, harmónico e estilístico. O tema concreto deberá ser consensuado co/a director/a da Orquestra.	X3,X8,EI5	20%
ERASMUS			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto legislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos